

موزه

موزه پارس شیراز

موزه‌های برای مشتاقان

فاطمه زیدی

کسانی که موزه پارس شیراز را دیده‌اند، تأیید می‌کنند که عنوان موزه برای آن کم است؛ چرا که «باغ نظر» چیزهایی بیش از یک موزه در خود دارد. وقتی کسی از نرده‌ها و حصار محوطه موزه می‌گذرد، به یک باغ باصفای سرسبز با درختان سرو و نارنج پا می‌گذارد. می‌تواند یک کاخ زیبای تاریخی را ببیند و از اشیای کهن سال چیده‌شده در ویتترین که بعضی از آن‌ها تاکنون هزاران سال عمر کرده‌اند، بازدید کند.

باعث و بانی عمارت موزه پارس یکی از پادشاهان ایران، یعنی کریم‌خان زند است. ذوق و سلیقه‌ای که معماران و هنرمندان خرج کلاه فرنگی باغ نظر کرده‌اند، آن را به یک کاخ زیبا و تماشایی تبدیل کرده است. عمارت کلاه فرنگی که در دوران کریم‌خان محل پذیرایی از مهمانان دربار و برگزاری مراسم و جشن‌های سلطنتی بود، پس از مرگ کریم‌خان آرامگاه او شد. باغ نظر بعدتر مقرر حکومت در شیراز شد تا بالاخره در آن به روی مردم باز و به موزه‌ای تبدیل شد که امروز آن را «موزه پارس» می‌نامیم.

آرامگاهی که آرام نبود

بعضی کارشناسان اعتقاد دارند، وقتی کریم‌خان دستور ساخت کلاه‌فرنگی باغ نظر را داد، در واقع به فکر ساختن آرامگاهی برای خودش بوده است. پس از مرگ او جسدش را در کلاه‌فرنگی دفن کردند، اما جسد کریم‌خان در این آرامگاه آنقدرها هم آرامش نداشت. وقتی آقا محمدخان قاجار به قدرت رسید، به‌خاطر کینه‌ای که از کریم‌خان در دل داشت، دستور داد جسد او را از آرامگاهش بیرون بکشند، به تهران منتقل کنند و زیر پای او و در مسیربالا رفتن به تختش دفن کنند. استخوان‌های کریم‌خان اما بار دیگر در دوره پهلوی اول از خاک بیرون کشیده و به عمارت کلاه‌فرنگی برده شد تا زیر این سنگ قبر دفن شود.

باز مانده کهن‌سال

این تنها ساختمان باقی‌مانده از عمارت‌های تاریخی باغ نظر است. باغ نظر به‌خاطر قرارگیری در مرکز شهر شیراز تا دوران پهلوی مقرر حکومت شیراز بوده است. به همین دلیل ساخت‌وساز در باغ نظر در دوره‌های متفاوت ادامه داشته است. کلاه فرنگی در واقع یک کاخ یا کوشک جمع جور است در میان باغ سرسبز نظر. اما هنرمندان شیرازی چنان داخل و بیرون آن را آراسته‌اند که یکی از تماشایی‌ترین عمارت‌های تاریخی شیراز به حساب می‌آید.

مقر حکومت

این مردان سنگی که همگی لباس رزم بر تن و ابزار جنگ در دست، آماده نبرد هستند، شخصیت‌های شاهنامه فردوسی‌اند. صف آن‌ها زمانی در بخش پائینی دیوار عمارت خورشید (آزاره بنا) تشکیل شده بود. عمارت خورشید و تالار آینه از جمله عمارت‌هایی بودند که در عهد قاجار در باغ نظر ساخته شدند.

تماشاخانه تاریخ

بازدید از موزه پارس را باید از در و دیوار آن آغاز کرد، زیرا درها، دیوار و سقف عمارت محل عرض اندام و هنر‌نمایی نقاشان شیرازی و غیرشیرازی است. گل و پرند‌های نقاشی تقریباً به هر سطحی و هر گوشه و کناری سرک کشیده‌اند و عمارت را به بهشتی زیبا تبدیل کرده‌اند. در میان قاب‌بندی‌ها می‌توان نقاشی‌های وقایع تاریخی و صحنه‌های داستانی را تماشا کرد؛ از جنگ چالدران تا ماجرای شیخ صنعان.

در و دیوارِ سخن‌گو

در موزه پارس حتی ویتترین‌ها هم می‌توانند اثر هنری باشند. مثلاً چارچوب این ویتترین محل هنر‌نمایی خاتم کاران مشهور شیرازی است. بنابراین در باغ نظر به هر گوشه و کناری سری بزنید و به همه چیز نظر بیندازید؛ از ویتترین‌هایی که اشیای تاریخی و کهن‌سالی همچون سفالینه‌های چند هزارساله و ابزار و ظرف‌های فلزی قلم‌زنی شده را در خود نگهداری می‌کنند، تا قاب ویتترین و در و دیوار و سقف گنبدی عمارت کلاه‌فرنگی.

